

P. CHETCUTI S.J.

VOLÍM SLOUŽIT TĚM NEJUBOŽEJŠÍM

Svědectví o díle Matky Terezy z Kalkaty.

Obsah:

Rozhodnutí sloužit chudým.....	1
Kalkata.....	1
Obchod s bídou.....	2
A na konci je nemoc.....	2
Hlubší smysl bídy - prázdnota v člověku.....	2
Misionářstvo lásky ve službě Bohu a člověku.....	3
Po ovoci	3
Celou svou důvěru skládáme v Boha!.....	4
Eucharistie - srdce celého díla.....	4
Je dílo Matky Terezy skutečně efektivní?.....	5
Volím to, co je nejponiženější!.....	6
Matka Tereza - prorokyně naší doby.....	7
Denní modlitba spolupracovníků Matky Terezy.....	7

Rozhodnutí sloužit chudým

Pět měsíců jsem prožil a pracoval s bratřími a sestrami Matky Terezy v Kalkatě. Rád bych zde uvedl několik myšlenek, které mi tato spolupráce přinesla. Kalkata byla pro mne víc než pouhou zkušeností. Nemůže zůstat bez účinku být několik měsíců v přímém kontaktu s lidskou bídou: vidět, jak umírají mužové, jak umírají ženy a děti, jak jsou buď se smrtí smířeni nebo se jí do posledního dechu brání - to znamená vstoupit do samého jádra lidské existence, zapochybovat o přesvědčení sebejistějším, být otřesen v hlubině svého nitra. Je to prostě něco jako druhý křest.

Kalkata

Je nesnadné popsat, jak kdo vidí Kalkatu. Mně se to město jeví jako otevřený vřed. Když tam přijedete poprvé, máte dojem, že jste ve městě, které bylo právě bombardováno. Většina domů jsou jakési slátaniny plechu, slámy a bambusu. Pohromadě se to drží vším možným: maltou, cementem, drátem, tlustými provazy, ale také špagáty, prostě pojivo, které přesahuje naše představy.

Ulice jsou většinou pořád přečpané. Tisíce děcek si tu nejen hraje a dovádí, ale svobodně si tu koná svou potřebu - na ulici. Celé rodiny se umývají u veřejné pumpy. Za krámky tu slouží bedničky s rozlohou několika čtverečných palců. A po ulicích, kde je velmi živý dopravní ruch, se volně a bezstarostně procházejí důstojné krávy. V Kalkatě žijí lidé více na ulicích než v domech. Prakticky všechno se provozuje přede dveřmi: tam si hrají děti, tam se vaří a na ulici se také spí.

A jsou tu spousty lidí, pro které je ulice vůbec jediným domovem, protože vůbec nebydlí a vůbec nemají kam jít. Jsou to tisíce venkovanů, kteří přišli do města s velkou nadějí, že tu najdou práci a nové živobytí. Zjistí, že nájemné v domech je pro ně prostě neúnosné a že zbývá jediné řešení: usadit se pod širým nebem. To je lacinější. Zbudují si tedy jakousi boudu: dají dohromady pár hader, najdou kus desky nebo odřezek z panelu, svážou to něčím, vybaví místo nábytkem cihlami, košíky a všelijakými krámy. V takových příbytcích žije a umírá tisíce lidí. Je hrozné vidět tu bídu, když v noci prší. Na kost promoklí nemohou spát a tak čekají, až zase přestane. Jejich „stany“ nejsou vodotěsné. Já jsem viděl, jak celé rodiny hledají útočiště před deštěm někde pod balkonem, rodiče, roztrěsené děti, apatičtí prarodiče. Tisíce mužů a žen nemají jinou postel než zápraží domů, schody, verandu obchodních skladů. Ti, kteří mají větší štěstí, najdou útulek

v kanálech nebo pod mosty. Zastávky autobusů a tramvají vyhledávají tihle bezdomovci nejhorlivěji: stříšky jsou betonové a chrání před deštěm.

Obchod s bídou

Aby si zajistili tito nešťastníci holý život, užívají různých metod: žebrají, prohrabují popelnice, pracují, kradou. Všechno je dovoleno. Dnes se musí jíst, abychom se dožili zítřka. To je jediný smysl, jaký vůbec jejich den má. Žebráků se nedopočítáš. Mrzačí se fantastickými způsoby, jen aby vzbudili soucit kolemjdoucích. Je to veřejná dražba lidské bídy. Stává se opravdu, že čím je neštěstí a zmrzačení větší, tím je výnosnější. Chtělo se mi zuřivě rvát, když se jednoho dne ke mně přiblížil malomocný a nabízel mé kameře pahýly svých rukou, ovšem za jistý obnos. Dal jsem mu kolik žádal a utíkal jsem odtud, kamera na zádech mě tížila jako pytel olova. Co říci o těch, kteří si shánějí živobytí systematickým prohrabáváním popelnic a beden na odpadky? V hromadách smetí, které kráslí kalkatské ulice, se dá najít starý papír a za pár krejcarů prodat. Vyhrabou se i kousky dřeva na svůj oheň, a také napůl spálené uhlí. To se pečlivě omývá, jako by to bylo zlato, a také se prodává. V Kalkatě nezůstává z odpadu nic nezužité, oběh odpadu je čilý a efektivní. Pokud odpadky jídla nezkonsumují lidé, sežere je dobytek, který se volně pohybuje ulicemi města. Vyšťourá se zde každá prázdná plechovka nebo sklenička od marmelády a dá se využít tisícerým způsobem. Bohatí lidé, jakými jsme my všichni na západě, měli by si z kalkatské ekonomie vzít jisté poučení.

A na konci je nemoc

Pokud je člověk zdravý, všechno jde. Horší je, když onemocní. Pro tyto lidi kalkatské ulice znamená nemoc prostě konec, nebo téměř konec. Lékaři jsou zde drazí. Lidé se tedy snaží hledat pomoc na státní klinice. Tam je sice ošetření a péče zdarma alespoň teoreticky. V praxi se stává, že pacient tam umírá dřív, než si ho vůbec někdo všimne. Nemocnice jsou přeplněné, nemocní leží všude. Na chodbách, na schodech, v každém vůbec představitelném koutku. Tak mají lékaři snahu omezit příjem dalších pacientů. Zmíním se jen o tom, co jsem sám viděl: dva umírající lidé byli přineseni do útulku pro naléhavé případy. Lékař, který měl službu, přijal je až po čtyřech hodinách dohadování. Sebrali je na ulici, jsou příliš chudí, čím je přijetí automaticky vyloučeno, protože nemá kdo „potlačit“. V Kalkatě víc než kde jinde musíte mít protekci. I když vás už do nemocnice přijmou, může dost dlouho trvat než si vás vůbec všimnou a popřípadě i ošetří. A to už bývá často pozdě. Kdo je vinen? Je to problém prostě komplexní. Je prakticky nemožné se starat o zdraví čtrnáct milionů lidí, když k tomu nejsou prostředky a vybavení. Pokud se právě tento problém nevyřeší k lepšímu, budou chudí nadále trpět. Pokud se týká bohatých, viděl jsem v Kalkatě nemocnice a kliniky zařízené a vybavené právě tak dobře a pohodlně jako kdekoliv v bohatých evropských městech. Běda těm, kdo nemají prostředky! Nepřežijí.

Mám-li život v Kalkatě popsat výstižně, vybavuje se mi jediné slovo: boj! Tady se musí tvrdě bojovat o všechno. Veřejná doprava: autobusy a tramvaje natřískané, lidé jedou po stranách, věší se na okna a na dveře, snaží se probít dovnitř a potom zase ven. Musíte bojovat, aby se na vás dostala jízdenka na vlak. Bojujete, abyste dostali nějakou práci, nějaké ubytování, bojujete proti vedru ve dne, proti chladu v noci, proti monzunovým lijákům, abyste se dostali do nemocnice, rvete se o primitivní možnosti, jak přežít tento den bídné existence. A populační problém Kalkaty nabývá otřesných rozměrů.

Hlubší smysl bídy - prázdnota v člověku

Mohli bychom dále popisovat utrpení lidí v Kalkatě, duševní i tělesné. Je však nutné, abychom se dobrali smyslu bídy vůbec. Mne se na kalkatských ulicích nejvíc dotýkalo, jak snadno může člověk pozbyť své lidství. Jeden ze žalmů říká, že Bůh učinil člověka jen o málo menším než jsou andělé. Ale já jsem na špinavých ulicích Kalkaty viděl lidi, kteří na tom byli o málo lépe než zvířata. Hmotná bída není jen hmotná, postihuje v člověku i oblast duchovní, přesně řečeno: zasáhne lidství. Vyhladovělý člověk je schopen myslet jen na to, kde najít potravu. Nemůže myslet na nic jiného, celá jeho existence je zaměřena na jediný cíl: přežít! Přežít tělesně, i když duševní

stránka je už rozložená. Když takovým chudákům pomůžete zahnat hlad, působí vám velkou bolest jejich oči. Jsou zbaveny výrazu. Bída otupí v člověku jeho lidství natolik, že ztrácí schopnost pocítit hořkost nebo hněv. Je prostě prázdný a taková pustota je hrozná věc. Ukáže člověka zbaveného jiskry božství, dávno už dávno ne chrám. Je-li člověk ponížen v osamělosti až tak děsně, je to Kristus, kdo je napadán a sestupuje do pekla. Člověk bez ducha je zbavený svého středu, ztrácí povědomí Boha a jeho přítomnosti a to je peklo.

Jediná věc, která může ještě dát naději, je fakt, že Kristus do toho pekla nesešel. Vzal na sebe hřích lidstva a člověk může něco ze svého lidství udržet proto, že Kristus, který se člověkem stal, je v něm, s ním, vnitřněji než člověk sám v sobě. To je jediná možnost záchranu.

Misionářstvo lásky ve službě Bohu a člověku

Realita Kristovy přítomnosti v člověku je vlastně prubířským kamenem kongregace Matky Terezy. Její sestry a bratři jsou především rozjímající o této přítomnosti a ve službě všech, kdo už jsou zbaveni bídou svého lidství. Vidí Krista právě v nich a umožňují mu, aby se zase zjevil mezi lidmi. Objevují Krista a zjevují ho jiným. Neslouží člověku jen z humanity, pro jeho lidství, jak činívají někteří sociální pracovníci. Slouží mu pro božství, jež se lidstvím projevuje. Je to služba takové slávy, jež může být vtělena do skutečnosti nejponiženějších. Mužové a ženy, kteří se cele zasvětili Bohu a svým bližním tím, že následovali charisma Matky Terezy, jsou prostí a otevření lidé. Aby dělali co dělají, k tomu mají jedinou kvalifikaci: milují. Milují Boha a bližního. Práce je formuje, přetváří. Pracují tak, že to „až bolí“, jak ráda říkává Matka Tereza.

Někoho milovat znamená trpět s ním a trpět pro něho. V případě chudého to znamená stát se chudým. Sestry a bratři Matky Terezy chudí jsou. Úplně chudé jsou jejich domy, strava, životní styl - všechno na nich je chudé. Dokonce na úrovni intelektuální a duchovní mohou být považováni za chudé. Přicházejí z bídých vesnic, nemívají ani základní vzdělání. Je marné chtít, aby vám sestra nebo bratr vysvětlili podstatu svého povolání. Neumějí to vyjádřit slovy nebo vůbec nějakými pojmy. Je to nevědomost? Nám západním intelektuálům se to tak může jevit. Žít tento život jim neumožňuje výmluvný výraz a přesná formulace jeho podstaty. Je to spíše naprosté odevzdání sama sebe láskou. Jsou tady i duchovně chudí a jejich spiritualita nedosahuje vysokého stupně vývoje. Jsou tu jisté základní skutečnosti: úcta k Eucharistii, tichá adorace, ústní modlitby, zejména svatý růženec, mocné přesvědčení, že každý chudý je sám Kristus, touha ztišit Ježíšovu žízeň. To jsou pilíře jejich duchovního života. Když se však pokoušíme zkoumat, jak působí tyto skutečnosti na jejich denní život, zjistíme, že je velmi těžké poznávat, jak všechno souvisí se vším. Někteří z nich opravdu ani nechápou duchovní sílu, jaká je v jejich Stanovách. Hned po noviciátě bývají posíláni pracovat na místa, kde není kněz ani duchovní vůdce. Sami si musí umět najít duchovní stravu v Písmu nebo v textech Stanov. Nedostatek duchovního vedení bývá pramenem duchovní skleslosti Misionářek lásky. V jejich spiritualitě není nápadná nějaká hloubka, spíše houževnatost. Je to spiritualita prostá, spokojuje se s tím, co je stroze podstatné.

Po ovoci ...

Strom se posuzuje podle ovoce. Sdílíme-li život Misionářů a Misionářek lásky, máme to štěstí, že máme podíl na ovoci jejich ducha. Je to překypující radostnost, hluboká víra, modlitba. Radostnost je charakteristickým znakem těchto mužů a žen. Oblévá jejich komunity jako vůně a je nakažlivá. Pramení ta radost z faktu, že se zcela dali jako dar. Jejich život je ovšem tvrdý; chudoba a láska je volá, aby odumírali sobě. Ale při tom objevují nové prameny míru, „který jim nikdo nemůže vzít“. Když s nimi žijete, není prostě možné, abyste vy, vaše srdce, aby nevzplanulo tajemnou přítomností takového radostného míru. Misionářstvo lásky jej kolem sebe šíří tisícovým způsobem. Tím, jak umějí mírnit a tišit bolesti. Je velkým tajemstvím, mystériem této radosti, že trvá ve všech situacích lidského utrpení a bídy. Umí odvanout smutek a zoufalství. Jak je vůbec možné, aby člověk zůstal radostný, je-li stále obklopen lidmi zlomenými, troskami lidí, uprostřed nářku a sténání, umírání? Člověk musí být v tom případě buď bez citu nebo svatý, aby to dovedl. Misionářstvo lásky lze připočítat k té druhé eventualitě. Sestry a bratři mají víru, která přenáší hory. Je snad lepší pohnout horou z místa na místo než umět milovat tak, jak oni

milují. A protože Bůh je láska, aktivně přítomná mezi námi, jim to stačí. Pro Boha není nic nemožné. Co nemůže člověk, zmůže Bůh. Do toho vkládají celou svou důvěru a dokáží věci, které se zdají nemožné.

Celou svou důvěru skládáme v Boha!

Zdá se naprosto nemožné postavit proti problému hladu a bídy čtrnáctimilionové Kalkaty hrstku chlapců a děvčat, kteří sice mají dobrou vůli, ale jsou bez peněz, bez know-how, čili bez informací „jak na to“. Ale jsou-li si vědomi, že právě k tomu je volá Bůh, pustí se do toho. S velkou vírou a s velkou radostí. Začnou tím, že prostě dělají, co mohou. Bůh se postará o všechno ostatní. Nezáleží jim na tom, že člověk, kterému dali lék, prodá jej, protože je chudý. Dali mu lék s modlitbou, Bůh tedy bude s ním víc než s ním mohou být lidé. Nezáleží jim tak příliš na tom, že právě nemají očkovací látku proti té či oné nemoci těchto lidí. Dají, co sami zadarmo dostali - lásku Boží a těch pár primitivních léků, které jim také někdo dal. Bůh sám se už o nemocné musí postarat dál. Taková důvěra se může zdát lidskému soudu přehnaná. Ale je to prubířský kámen celého díla Matky Terezy. Jejím oblíbeným rčením je: „Bude-li si to Pán Bůh přát, stane se!“ Tím nás jaksi vybízí, abychom měli o sobě malé mínění. Zůstává u toho malého mínění i když stojí tvář v tvář dílu tak obrovskému. Tato slabost je její silou, protože je pramenem míru a světla i tehdy, kdy by jiní byli nutně sklíčeni hořkostí a ztrátou odvahy.

Neotřesitelná důvěra má své kořeny v ustavičné hluboké modlitbě. Modlitbou u Matky Terezy všechno začíná. Modlitba pojí sestru nebo bratra s Bohem a působí, že se stávají Božím nástrojem, nástrojem Boží vůle. Modlitbou se člověk učí vidět svět rozjímavě a poznávat v něm Ježíšovu přítomnost, přítomnost Ježíše živého. Modlitbou začíná Misionářstvo lásky svůj den, osobní i společný. Pak přijde eucharistická oběť. Eucharistie je živoucím středem jejich existence. Večer potom je hodina tiché adorace před Nejsvětější svátostí. Růženec se modlívali bratři a sestry, když cestují, když procházejí městem. V atmosféře modlitby se děje všechno. Vzpomínám si na jednu příhodu: přišel jsem k sestře, která měla službu v domě umírajících, a hlásil jsem jí, že jistý pacient začíná pracovat k smrti. „Pomodlil jste se za něho?“ byla její první otázka. To je vždycky první, co se musí vykonat: modlitba. Potom teprv se uvažuje, co je zapotřebí udělat z hlediska léčebné péče. Stupnice jejich hodnot není běžně užívanou a vžitou naší stupnicí.

Eucharistie - srdce celého díla

Misionářstvo lásky přikládá větší důležitost modlitbě než aktivní práci. „Nejsme sociální pracovníci,“ říkává Matka Tereza. Tím chce říci: jsme lidé především kontemplativní, rozjímaví. Jejich kontempace je zakotvena v Eucharistii, protože při mši svaté se za nás Kristus obětuje a ve svátosti oltářní je přítomen tak reálně, že se ho můžeme dotýkat také v bratřích a sestřích, v celém lidstvu. Matka Tereza vidí velmi úzkou souvislost dvou podob Kristovy přítomnosti v našem světě. První je pramenem druhé. Nikdy nepřestává svým sestřím a bratřím připomínat, jak se kněz při mši svaté dotýká Kristova těla: „tak byste měli jednat vy s Kristovým tělem v trpících tělech lidí.“ To je její eucharistická vize světa.

Práce sester a bratří Matky Terezy, která začíná v Eucharistii jako ve znamení mocné přítomnosti vzkříšeného Pána v našem světě, je vlastně adorací. Pracovat s lidmi a pro lidi znamená klanět se jemu, který se stal člověkem, aby se lidé mohli podílet na životě Boha. Znamená to, že se člověk dává do služby vtělení Boha do Ježíše Krista a do služby jeho tělu, které se přes všechny věky rozprostírá po celém světě. Tato identita Kristova těla eucharistického a mystického a těla lidského je základem, z něž vyrůstá dílo Misionářstva lásky. To je vlastně ten pravý a skutečný důvod, proč se dávají do služeb péče o lidská těla; i když jsou to těla nemocí a bídou zpustošená a zničená, paže bezvládné, nohy ochrnuté, hrud' stěží udržující ještě dech - jsou trůnem Božího majestátu. Věří a chápou, je jim jasné, proč byl Ježíš skutečně člověkem, měl tělo jaké i my máme, krev, jaká i v nás koluje - a ten Ježíš vzkříšený žije.

Sloužit člověku znamená brát vážně lidské dějiny, tak vážně jako je bere Bůh: v jistém okamžiku splynuly jeho dějiny s dějinami lidstva. Tato jednota se v plnosti uskutečnila Ježíšovým příchodem. Znamená to brát vážně historii každého jednotlivého člověka, jak ji bral Ježíš - vzdát

se vlády nad sebou a nad jinými, bezvýhradně a cele se vydat Bohu, který se po celý životní děj nepřestává dávat každému z nás.

Bratři a sestry z Misionářstva lásky považují za své povolání vítat do života s Bohem každého nováčka. Uvádějí jej tak, aby se cítil volný a mohl jít svou svobodnou cestou. U takového přivítání se předpokládá, že je skuteční živý, laskavý člověk, nějaký muž nebo žena. V domech Matky Terezy je opravdu překvapující způsob přivítání. Ani hosta, ani nemocného se nikdo na nic nevyptává, nic se nezjišťuje. Nic se také nevyžaduje, i kdyby bylo léčení sebedelší. Také je pozoruhodné, jak se Misionáři a Misionářky lásky nikdy nedají unavit přijímáním recidivistů. Vyléčení vyšli do ulic - a znovu se vrací, zase tu jsou, a nemocní snad více než byli před tím. To je charakteristické právě pro ty nejbídnější: nikdy se u nich nedá připsat slovo: vyléčen. Pro nás západany vlastně nemá takové léčení vůbec smysl, jsou to všechno případy beznadějně. Sestry a bratři jsou jiného názoru: v každém nemocném, ať je to případ jakkoli beznadějný, je vždycky uchován příslib. Díky Ježíši Kristu stále živému je historie každého lidského života slibně perspektivní.

Je dílo Matky Terezy skutečně efektivní?

Někteří lidé, a je jich dost, vytykají Matce Tereze, že vlastně nedělá tak příliš mnoho: snad jen krátkodobě poněkud mírní palčivé problémy dnešního světa. Žádný z těchto problémů neřeší. Abychom správně pochopili její poslání, musíme si ujasnit některá hlediska jejího díla. Matka Tereza nevidí na prvním místě problém, ale člověka tímto problémem postiženého. To je postoj čistě evangelní. Její charisma je v tom, že ona vidí životní realitu promítnutou do osoby postiženého člověka, zatímco my ji ze široka teoreticky rozebíráme v domnění, že se tak přiblížíme globálnímu řešení. Matka Tereza se nikdy neptá, co by se mělo dělat. Ptá se, co v téhle chvíli má udělat ona, ty, já. Brát vážně životní osud lidí - to vyžaduje ochotu stát se zranitelným jejich neštěstím, nemocí, bídou. Efektivnost díla Matky Terezy se nedá měřit, ani přímo ani nepřímou tím, co konají a co už dokázali její bratři a sestry. Sociologicky je veřejné mínění jedním z nejmocnějších faktorů pro změnu společenské struktury - to je jisté, a do této roviny by měly být sneseny všechny příčiny křivd a lidského utrpení. A to se bez váhání dá říci, že málo lidí v celých dějinách dokázalo tak zmobilizovat veřejné mínění, jak to dovedla za krátkou dobu a tak účinně právě Matka Tereza. Díky jí a světové publicitě, jakou má i proti svému přání, ví a mluví se dnes o palčivém problému chudoby ve světě víc než kdy jindy. Chudým se věnuje víc pozornosti a lásky, dostává se jim víc ochrany, i když snad světová známost Matky Terezy možná přesahuje dílo, které zatím konkrétně vykonala. Při nejmenším probudila tato drobná osůbka nové svědomí ve statisících lidech a takový poplach lidského svědomí, tak naléhavě nutný, může být a jistě se stane účinným do té míry, že se změní nespravedlivé složení lidských společností. Už dnes není možno jeho hlas přeslechnout, takže dokonce z hlediska lidské efektivnosti koná dílo Matky Terezy svůj díl. Jenže těm, kdo dílo Matky Terezy kritizují jako vnější pozorovatelé, uniká, jakou hodnotu, má právě pro ty chudáky, jimž chce sloužit. Jen proto, že jsem sám žil a pracoval s bratřími a sestrami v domě pro umírající, mohl jsem zahlédnout onu všemohoucí lásku, která je začátkem, koncem a smyslem celého díla.

Největšími ubožáky jsou ti, kteří už byli docela oloupeni o své lidství. Být permanentně hladový, znamená být ztročen biologickými potřebami, být omezen na existenci, jejímž horizontem je kus chleba nebo hrstka rýže. To je jediné, po čem hladový člověk je schopen toužit. Bída tohoto stupně je už chátráním a pohřbem jedincova lidství. Ale pracuje-li člověk s láskou a z lásky právě mezi těmi ubožáky, stává se občas svědkem podivuhodného jevu, ba zázraku a málem by tančil radostí. Najdete člověka zpusťšeného bídou, hladem, nemocí, špínou. Ostříháte mu především drápy, oholíte jej, umyjete, dáte mu čistou košili. Čímž začíná záchrana toho člověka. Zakusil, že něco je správné a hezké. Byl vytržen z roviny existence čistě biologické na úroveň estetickou, z nezbytných životních potřeb do pocitu blaha a úlevné svobody. Stává se zase člověkem. Jedině vítězství lásky bylo schopno takto ho zrekreovat tím, že mu umožnilo znovu poznat vlastní lidství. Tak se obnovuje v mužích a ženách Boží obraz, který útrapy a hlad málem docela vymazaly nebo zredukovaly na minimum. Kdo se s takovou realitou setká tváří v tvář,

přestává mluvit o efektivnosti. Volí mlčení a adoraci. Pokleká před tajemstvím života, lásky a utrpení. Pro ty není žádná cena ani vysoká ani nízká. Za každého z těchto mužů a žen se platilo cenou nejvyšší, a byla to krev našeho Pána Ježíše Krista, jíž se platilo. Sjednocení s jeho vykupitelským utrpením mohou sestry a bratři lásky žít z hluboké účasti s utrpením svých bratří a sester v témž Ježíši Kristu. Ježíš byl obětován za nás, život za život. Člověk může věčně žít, protože Ježíš vzal na sebe utrpení a smrt. „Není větší lásky...“ Sloužit lidem pro Krista znamená umírat, aby oni žili.

Volím to, co je nejponíženější!

Umírat s Kristem - to neznamená, že rádi přijmeme všechno, co se považuje za bezvýznamné, ponížené, pohrdané - to znamená, že si vyvolíme to, že to budeme hledat. Matka Tereza proto dala svůj hlas právě těm nejubožejším mezi ubohými. Způsobem svého života, celou koncepcí svého díla a všemi svými činy zpochybňuje základní otázku lidské síly. Matka Tereza je už svým zevnějškem slabá, křehká, útlé postavy. V přeneseném slova smyslu vyžaduje slabost od svých bratří a sester, chce, aby byli „malými lidmi“, kteří pracují pro nejmenší z chudých a mají k tomu jen bídné prostředky. Smysl pro absolutní „malost“ se jeví také v tom, jak své sestry a bratry školí. Formace, utváření těchto mladých mužů a žen, kteří se rozhodli dát všechno, neslibuje žádné skvělé vyhlídky na seberealizaci. Bude to oběť v pravém slova smyslu všeho, co je mladému srdci drahé: velké plány, velké výkony, skvělé vyhlídky, úspěch ve službě Boží věci. Nic z toho. Školení v lékařských kurzech se uskutečňuje jen v případě, že je některý lékař nabídne. Těm, kteří jsou určeni pro práci mezi malomocnými, předá své zkušenosti bratr, který s malomocnými po léta pracoval před tím, než vstoupil do kongregace. Jedné či dvěma sestrám se podařilo vystudovat medicínu. Jsou tedy lékařkami. Ale další už nebyly na studie poslány.

Co se týká života duchovního, starají se o potřeby mateřince v Kalkatě dva kněží. Novicek je tam na tři sta. Je snad i tohle malost a slabost? V našich očích asi ano. Ale znovu vyvstává motiv Matky Terezy „být malý a slabý“. Ne v přeneseném slova smyslu - doslova. Nemůže právě to být příčinou utrpení, zranitelnosti, aby tím hlubší soucit mohl vyrůstat? V hloubi svého srdce souhlasí a touží být tohle misionářstvo lásky malé a slabé dokonce v úrovni duchovního života a v rovině profesionální kvalifikace.

Svobodným rozhodnutím souhlasí s volbou nejhudších prostředků při vykonávání práce. Matka Tereza zásadně odmítá, aby se z jejího charitativního díla vyvinuly ústavy. Odmítá, aby v domě umírajících v Kalkatě byl nastálo stanoven lékař. Odmítá mít nemocnice. Je šťastná, že se pro tu službu vždycky najdou dobrovolníci, kteří tomu obětují své volno. Odmítá, aby jejich domy byly pohodlně a moderně vybaveny. Odmítá dokonce mikroskop, který by přece mohl být velmi prospěšný při stanovení diagnózy. Jí se zdá, že mikroskop by byl prvním krokem, aby se z domů staly ústavy. A zkušenost ji učí, že instituce bývají důležitější než nemocní, kteří do nich mají přijít.

Uvažuje, že by se ústavy budovaly vlastně nákladem, který patří jen a jedině nejubožejším trpícím. Už svým určením by ústav musel pracovat tak, aby mohl vykazovat úspěchy. Lidé se tam budou léčit metodami, které zaručí dlouhodobé výsledky a tak budou instituce vybírat k příjmu pacienty, u kterých je na takový úspěch ještě naděje, beznadějně případy ovšem bude hledět odmítnout. Domy, které právě pro ně Matka Tereza zamýšlela, pro umírající a beznadějně nemocné, budou snad sloužit chudým, nikoliv však těm, pro které jsou určeny. Ne, ne, právě jim musí zůstat dveře otevřeny. Matka Tereza je tu právě pro ně a je na to hrdá.

Kdo nepochopil až do té hloubky její záměry, bude asi šokován, na jak primitivní úrovni je léčebná praxe v těchto domech. Nikdo tam nepotřebuje nějaké oprávnění k ošetřovatelské službě, dochází tam k omylům. Ale je to jediná možnost, jak zůstat „malým“, a tak z upřímné lásky sloužit těm, kteří už nemají naději. Je to situace dost nepříznivá, rádi by s tím někteří skoncovali, hrdost je má k tomu, aby toužili mít úspěch. Po dvou třech měsících tak propustíme člověka z ošetření sotva stojícího na nohou, a on se nám za nedlouho zase vrátí, nemocný a slabší než byl před tím, tenkrát, když ho přinesli poprvé. Ale i za tu cenu je nutno říci své „ano“ Bohu, čímž vydáme svědectví, že to, co dobrého snad děláme, není naším dílem. Opravdu chudí jsme jen

tenkrát, když netoužíme trhat ovoce své námahy v rovině efektivnosti. Je to něco podobného jako obětovat svého syna, nositele zaslíbení, jako Abraham, náš otec ve víře. Taková je poslušnost víry. Je to však zároveň pramen duchovní plodnosti. Vydává svědectví, že jedině Bůh může zachraňovat, my jsme jen služebníci neužiteční.

Matka Tereza - prorokyně naší doby

Matka Tereza je prorokyně naší doby už tím, že zásadně volí jiné metody práce. Jejím charismatem je, aby v církvi a v bezbožném světě hlásala, že jedině Bůh zachraňuje - velkomyslně, trpělivě a pokorně tím, že se v Ježíši Kristu stal vykupitelem, zachráncem těch, kdo jsou mezi lidmi nejmenší a pohrdaní. V době, kdy se tolik řeční o chudobě, často v souvislosti s řečmi o hmotném blahobytu, kdy se jako záchrana nabízí lidem spousta bohů a bůžků - finance, technika, ideologie - Matka Tereza prohlásí svým křehkým hlasem, že jedinou cestou k záchraně světa je slabost, bezvýznamnost, služba lidem a v nich Tomu, kdo je Mistrem, Pánem a Sluhou všech. Matka Tereza nás učí být trpělivými trpělivostí Boha, který prochází našimi cestami a zanechává lidské stopy. On obnovuje vesmír, protože „tolik miloval svět, že poslal svého jediného Syna, aby každý kdo v něho uvěří, měl život věčný.“

Jedině tehdy, když se Synem umíráme, může do nás přejít život Otcův, který změní náš svět v říši skutečné svobody a záchrany, neboť ten život je Duch a láska. Kéž nám Bůh dopřeje, abychom mu vydávali svědectví ve své době a na svém místě, i když to někdy bolí. Vždyť přece víme, že „celé tvorstvo nedočkavě čeká a vzdychá a je svíráno porodními bolestmi. A není v tom samo. I my, ačkoliv už máme první dary Ducha, i my sami uvnitř toužebně naříkáme a očekáváme vykoupění našeho těla. Naše spása je založena v naději. (Řím 8,19-24)

Denní modlitba spolupracovníků Matky Terezy

Modlitba Matky Terezy:

Dej Pane, abychom byli hodni sloužit našim bratřím na celém světě, kteří žijí a umírají v chudobě a v hladu. Dej jim dnes, za pomoci našich rukou, jejich každodenní chléb, a skrze naši chápající lásku jim daruj pokoj a radost.

Modlitba františkánská: (podle svatého Františka z Assisi)

Ó Pane,

učiň nás nástrojem tvého pokoje

Abychom rozdávali lásku tam,

kde vládne nenávist;

odpuštění tam,

kde vládne křivda;

jednotu tam,

kde vládne pochybnost;

naději tam,

kde vládne zoufalství;

světlo tam,

kde vládne temnota;

radost tam,

kde vládne smutek.

Učiň, abychom byli schopni útěchu dávat,

a ne ji hledat;

abychom se snažili porozumět,

a nehledali porozumění;

abychom milovali,

a nehledali lásku.

Neboť když dáváme - dostáváme,

když odpustíme - dostáváme odpuštění,
když umíráme - rodíme se pro věčný život,
skrže Ježíše Krista, našeho Pána.

Modlitba kardinála Newmana:

Drahý Ježíši,
pomoz nám rozsévat tvou vůni všude, kam kráčíme.
Zaplav naše duše svým Duchem a životem.
Pronikni a ovládej naše bytosti tak úplně, aby celý náš život jen tebe vyzařoval.
Svět' skrže nás a buď v nás tak, aby každá duše, s kterou se potkáme, mohla v nás vnímat tvou přítomnost.
Dej, aby už neviděla nás, ale pouze tebe, Ježíši.
Zůstaň v nás, tehdy počneme zářit tvým světlem.
A dej nám tak zářit, abychom byli světlem svému okolí.
Toto světlo, bude, Ježíši, celé od tebe.
Nic nebude v něm z nás,
to ty sám budeš skrže nás zářit.
Kéž tě oslavujeme tak, jak se tobě líbí.
Dej, abychom zvěstovali tebe bez mluvení,
ne slovy, ale příkladem,
přitahující silou našeho konání,
které vyjevuje plnost lásky,
jež naplňuje naše srdce pro tebe. Amen.

Hlavní adresa řádu Matky Terezy:

Mother Theresa
Lower Road Miss. of Char.
Circular 54 A
CALCUTTA - 700 016
INDIA